

Her direnişçi bir sanatçı oldu

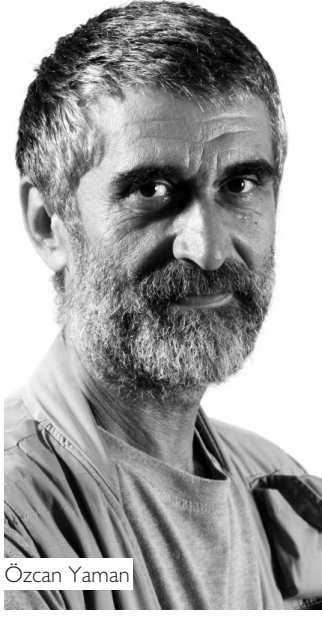
LORA SARI

lorasari@agos.com.tr

Gezi Direnişi'ne ait fotoğraflardan oluşan 'Direniş ve Fotoğraf' başlıklı sergi 6 Temmuz'da Karşı Sanat Galerisi'nde açıldı. 25 Temmuz'a kadar sürecek olan sergide yer alan 150'ye yakın fotoğraf, redfotoğraf grubundan 32 sanatçıya ait. Serginin küratörlüğünü, redfotoğraf'ın kurucularından olan ve aynı zamanda Evrensel gazetesinde foto-muhabir olarak çalışan, bir yandan da sanat ve siyaset üzerine yazan Özcan Yaman yapıyor. 6 Temmuz'da Taksim'deki polis müdahalesi sırasında, direnişi fotoğraflamaya çalışırken yaralanan Yaman'la, redfotoğraf kolektifi, Gezi Direnişi ve sanat hakkında konuştuk.

• redfotoğraf ne zaman ve ne amaçla kuruldu, ne gibi işler yaptı?

2008 yılının 1 Mayıs'ında devletin sergilediği şiddete karşı açtığımız, 'İşgal İstanbul'u Mayıs 2008' başlıklı kolektif fotoğraf sergisinin ardından, sergi katılımcılarından Ufuk Koşar, Nihat Karadağ, Devrim Büyükcakar, Nihal Topal, Seda Öz ve şimdi isimlerini hatırlamadığım 15-20 kişinin, çay bahçesinde, sergiyi değerlendirirken yaptıkları sohbet sonrasında kuruldu. redfotoğraf

Özcan Yaman

FOTOĞRAF • SULTAN GÜNER

siniz? Sergiyi açmak için niçin bu tarihi seçtiniz? Sonuçta direniş hâlâ devam ediyor...

redfotoğraf, Gezi direnişleri boyunca alanda fotoğraf çekimleri yaptı ve gündemin sıcaklığında çalışmalarının küçük bir bölümünü sergiledi. "Neden şimdi?" sorusuna gelirse; biz de daha sonra düşünüyorduk ama iki yıldır, 7-8 Temmuz'da, İstanbul'da, bazı sanatçı arkadaşlar, muhalif galeriler ve sanatçı atölyeleri ile sokaklarda, o yılın önemli olaylarını konu alan, 'Sanatın Eylemi' başlıklı etkinlikler düzenliyorlardı. Bu yıl da bu etkinlikleri 'Direniş Sanat' adıyla yaptılar. Karşı Sanat Galerisi'nin de katılmasını istediklerinde redfotoğraf olarak bize çağrı yaptılar. Biz de hem bu etkinlikte yer alma, hem de sonrasında sergiyi sürdürme kararı aldık. Bir hafta içinde sergiyi hazırladık.

• Sergide yer alan fotoğrafları nasıl seçtiniz?

Fotoğrafları, fotoğrafçının kimliğinden, tanınırlığından çok, konuyu anlatma başarısına göre seçtik. Her katılımcının fotoğraflarına mümkün olduğunca ve birbirini tamamlayacak biçimde öncelik vermeye çalıştık. Bu, redfotoğraf'ın Gezi direnişlerine ilişkin ilk sergisi; devamı gelecek. "Bu daha başlangıç, mücadeleye devam!" sloganında olduğu gibi, biz de redfotoğraf olarak "Bu sergi bir başlangıç" diyoruz.

• Direniş, sanatı nasıl etkiledi?

"Gezi Direnişi'nde sanatın nasıl rolü oldu?" diye de sorabiliriz aslında. Gezi Direnişi ve sanat birlikte, iç içe değerlendirilebilir. Bir yandan barikat kurulurken bir yandan da sanat üretildi. Sanat, polis orantısız saldırısı karşısında orantısız zekâ kullanı-

mını geliştirdi. Her direnişçi aynı zamanda sanat eseri üreticisi oldu. Bir eliyle barikat kurarken diğer eliyle stencil, grafiti yapıyordu. Arka cepelerinde taşıdıkları sprey boya ile sanat üretiyorlardı. Sanat her an ve her yerde idi. Sabah gördüğünüz, akşam başka oluyordu. İstiklal Caddesi'nin görüntüsü günde üç kez değişiyordu. Bu değişim tüm ülkede yaşandı. Yani sanat 'sokakta ve şimdi' idi. Bu durumu biz fotoğrafçılar mümkün olduğunca belgeledik. Tanıklıklarımızı fotoğrafın diliyle kaydettik. Şimdi de bu dili sergilemeye çalışıyoruz. Çektığımız fotoğraflar

'Gerektiğinde ölmesini de biliriz'

Bu direnişler boyunca birçok meslektaşımız yaralandı. Polis orantısız gücünden payımızı aldık, hâlâ da alıyoruz. Polisin keyfi uygulamaları ile görev yapmamız engellenmeye çalışıldı. Saçma sapan kurallar icat etmeye çalıştılar - sarı basın kartı vs. Özellikle, istedikleri görüntülerin alınması, istemedikleri görüntülerin alınmaması için yoğun bir çaba sarf ediyorlar. Toplumda dayattıkları baskı ve terörü gazetecilere de dayatmaya çalışıyorlar. Şunu düşünmüyorlar ki, bizler de bu toplumun içinde yaşıyoruz ve halkın bağımsız haber alma, gerçek öğrenme ve görme hakkını korumak için gerektiğinde ölmesini de biliyoruz. Metin Göktepe'nin bunun bir örneği olduğunu, Hrant Dink'in bu mücadele uğruna katledildiğini ve halkların birbirine düşürülmesinde en büyük engel olarak görülen Musa Anter'in, Namık Tarancı'nın ve birçok meslektaşımızın bizlere bıraktıkları mirası kolay kolay çiğnetmeyeceğiz.

buluştuğu, bir yapbozun birini tamamlayan parçaları gibi, tarihi oluşturuyor. Bunun için bireysel değil, kolektif çalışmaların önemine işaret ediyoruz.

• Fotoğrafçılar açısından da epey zengin bir 'alan' oluştu aslında...

Evet, devlet ve yöneticileri, bilimsiz de olsa, bir çalışma alanı yarattılar ve fotoğrafçılar, bu platoda, fotoğrafın her alanına ilişkin staj yaptı. Bu durum uzun vadede daha kalıcı çalışmaları getirecek. 30 gün boyunca (ve hâlâ) savaş alanına döndürülen ülkede savaş koşullarını merak eden ve savaş muhabirliği yapmak isteyenlere "Buyurun, savaş sahaneleri" dendi. Devletin Ortadoğu'da, özellikle Suriye ile çıkartılacak bir savaş için savaş muhabirleri yetiştirmek üzere böyle bir performans yaptığını düşüneceğiz neredeyse. Ayrıca, Gezi Parkı'nda yaşanan deneyim ve kömür ortamı fotoğrafçıların sosyal yaşam üzerine tez çalışmaları olarak da değerlendirilebilir. Elde o kadar çok görüntü birikti ve arşivlendi ki, ülkenin yüz yılını damga vuracak fotoğraflar üretildi ve bunlar zamanla paylaşılıyor.

Dediğim gibi, direnişler tüm sanat alanını etkiledi. 15 günde, müzikten tiyatroya, resme, her alanda hızlı bir üretim süreci yaşandı. Sanat yaşamın içinde ve şimdi oldu. Sokaklar sanatla görünürlüklerini artırdı.

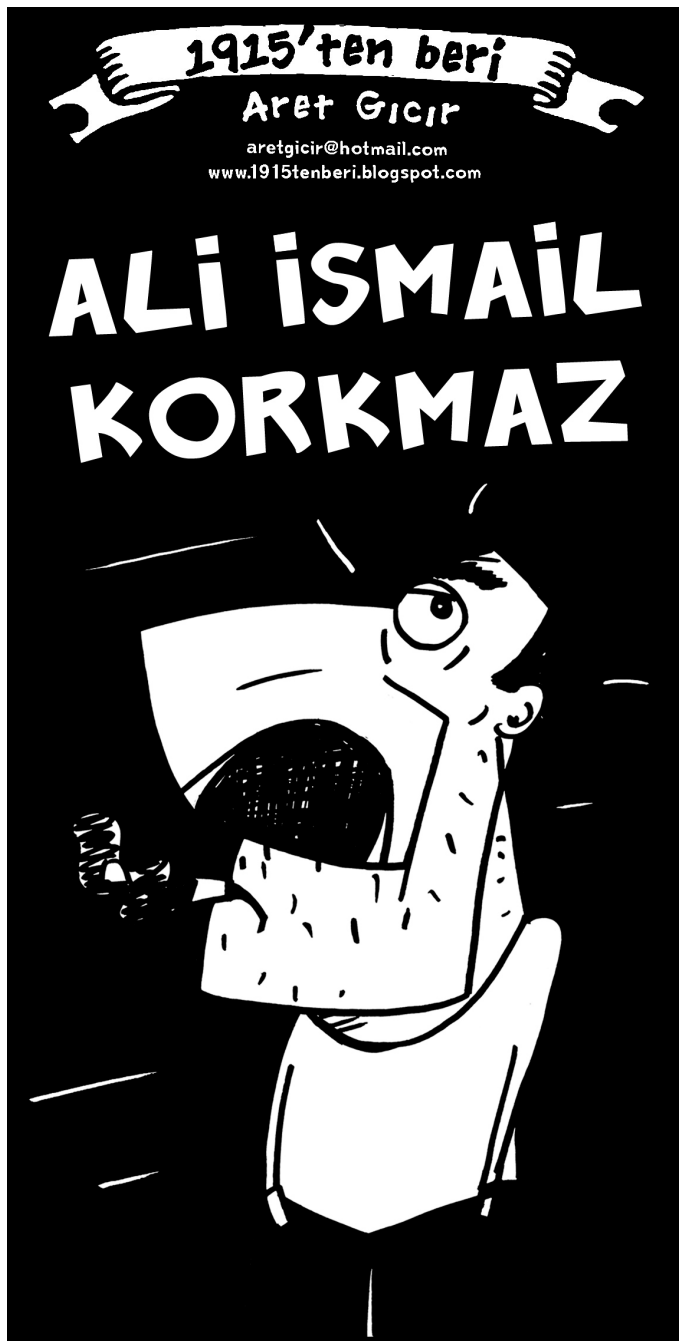

FOTOĞRAF • ÖZCAN YAMAN

grubu belli bir sayıda fotoğrafçı olan ve 'sanat fotoğrafı' yapan, kapalı bir grup değil. Fotoğraf çeken herkesin yer alabileceği, dinamik bir grup. Sergi konularımız ile konularımızın öznelerinin iç içe olmasına özen gösteriyoruz. Sergilerimizi, projeye göre, o alanda çalışan fotoğrafçıların

katılımıyla gerçekleştiriyoruz. redfotoğraf'ın bir mekânı ya da belli bir adresi yoktur. Kendini fotoğrafçı olarak gören ve açtığımız projelerde yer almak isteyen herkese açıktır. Bu anlamda, nerede bir fotoğrafçı varsa orada redfotoğraf var diyebiliriz.

• Sergiden bahsedebilir mi-

Adalar hakkında 245 kitap

ZEYNEP EKİM ELBAŞI

zeynepkirim@agos.com.tr

Estetik cerrah Baki Çokneşeli'nin, Prens Adaları hakkındaki kitaplardan oluşan özel koleksiyonu 6 Temmuz Cumartesi günü Adalar Müzesi aracılığıyla sergilenmeye başladı. 'Adalar'a Yazılanlar' başlıklı sergide, 1857 yılından günümüze adalar hakkında, tarihten coğrafyaya, mimari- den edebiyata kadar pek çok alanda, Ermenice, Yunanca, İngilizce, Fransızca ve Osmanlıca gibi çeşitli dillerde yazılmış, toplam 245 kitap bulunuyor. Bunlar arasında, Armenuhi Terziyan'ın 'Hedker' (İzler) adlı Ermenice şiir kitabı da var.

Serbest hekim olarak çalışan Baki Çokneşeli'nin kişisel koleksiyonunda, adalara ait çok sayıda tarihi harita ve tapunun yanı sıra, farklı ülkelerde ve dillerde yayımlanmış birçok kitabın orijinali bulunuyor. Büyükdada'da yaşayan Çokneşeli, koleksiyonu nasıl oluştur-

duğunu şu sözlerle anlatıyor: "Büyükdada'da hasbelkader bir mülk sahibi olunca, Adalar'ın özelliklerini, tarihçesini, doğasını, öğrenmek istedim. Bu merakımı Ahmet Tanrıverdi'nin yazdığı kitaplarla gidermeye çalıştım. Fakat başka isimlerin de neler yazdığını, neler düşündüğünü öğrenmek istedim. Derken, sahip olduğum kitapların sayısı giderek artmaya başladı. Sahip olamadığım kitapların sayısı azaldıkça, inatla, hepsini edinmenin peşine düştüm." Kitapların bazılarını Türkiye'deki sahiflerden, bulamadıklarını ise yurtdışındaki kitapçılardan veya açık artırmalardan temin eden Çokneşeli, gözüne çarpan taş baskı haritaları, tapuları ve dergileri de koleksiyonuna eklemiştir.

Baki Çokneşeli II. Abdülhamid döneminde İstanbul'da Amerikan Büyükelçisi olarak görev yapan ve Büyükdada'da yaşamış olan Samuel Sullivan Cox'un kaleme aldığı, 1887 yılında yayımlanan kitabı,

Baki Çokneşeli ve Adalar Belediye Başkanı Mustafa Farsakoğlu

'Prinkipo'da Tatlı Yaşam ve Prens Adaları' adıyla Türkçeye kazandırmış. "Adalar'ın sosyal yaşamı ile ilgili ilginç tasvirler beni bu kitabı tercüme etmeye yöneltti" diyor ve ekliyor "Adalar Vakfı ve Müzesi Başkanı Halim Bulutoğlu ile kitabın Türkçe basımı hakkında konuşurken koleksiyondaki diğer kitaplarla birlikte bir Adalar kitapları sergisi oluşturma fikri ortaya çıktı ve olgunlaştı."

"Serginin önemi, Prens Adaları konusunda, farklı dillerde yazılmış, bilinen tüm eserleri içermesi ve araştırmacılara, edebiyatseverlere ve adalara ilgi duyan herkese bu konuda kaynak oluşturması" diyen Çokneşeli, Adalar Müzesi bünyesinde kurulacak olan Adalar kütüphanesinde, koleksiyonun tamamının araştırmacıların kullanımına açık olacağını müjdeliyor.

haftanın sanat çizelgesi

Türkiye korku sinemasının ilk örneklerinden olan, Metin Erksan'ın 'Şeytan' adlı filmi 13 Temmuz Cumartesi akşamı 21:30'da İstanbul Modern'de izlenebilir.

Burak Bedikyan Trio 17 Temmuz Çarşamba akşamı 21:30'da Nardis Jazz Club'da. 0212 244 63 27

Çağdaş sanatın yaşayan ustalarından Manolo Valdés'in 1980'lerden günümüze uzanan çalışmaları 21 Temmuz'a kadar Pera Müzesi'nde görülebilir. 0212 334 99 00

Bülent Erkmen ve Edhem Eldem'in hazırladığı, Robert Kolej ve Boğaziçi Üniversitesi'nin 150 yıllık ve Temel Bilimler Binası'nın 100 yıllık geçmişi konu alan 'Pictures in a Starwell' adlı enstalasyon çalışması 31 Aralık'a kadar Boğaziçi Üniversitesi - Albert Long Hall'da sergilenen. 0212 359 74 21